

Nordiske avlsværdital for kødkvægsracerne

Anders Fogh (NAV/SEGES), Elisenda Rius-Vilarrasa (NAV/Växa), Terhi Vahlsten (NAV/Faba) og Carolina Markey (NAV/Växa)

Avlsværdital for malkeracer er blevet beregnet i fællesskab på tværs af Danmark, Sverige og Finland i mange år, og nu går vi samme vej for kødkvægsracer.

Beregningen foretages af NAV, og de første avlsværdital offentliggøres i november 2021.

Avlsværditalene beregnes i fællesskab for egenskaber, der vedrører kælving, vækst og slagtning. Fra starten er det kun for de antalsmæssigt største racer (Angus, Charolais, Simmental, Hereford og Limousine), og avlsværditalene vil blive beregnet 4 gange om året (marts, april, juni og november).

NAV – Nordisk AvlsværdiVurdering

NAV's mission er at udføre fælles avlsværdiberegning for kvæg i Finland, Sverige og Danmark til gavn for nordiske landmænd. NAV blev etableret i 2002 og ejes af SEGES, Faba og Växa.

Du kan finde avlsværdital på dine køer og tyre på NAV's hjemmeside under "NAV Søgning på kødkvæg". Vær opmærksom på, at det du finder her er nyt for danskere. For de fleste egenskabers vedkommende har de dog også hidtil været beregnet og har indgået i de normale indekser, men har ikke været vist i Danmark. På NAV's hjemmeside kan du ikke finde de sammensatte indekser som vækst, fødsel, slagteform og S-indeks. Dem kan du stadig kun finde på de normale udskrifter og søgeside.

Hvorfor nordiske avlsværdital?

Det er dyrt at udvikle og forbedre avlsværdiurderingen for kødkvæg. Kødkvægspopulationerne i de enkelte nordiske lande er forholdsvis små, og derfor er samarbejde både på nordisk og internationalt plan vigtigt. Det er også vigtigt at huske, at for at kunne etablere en genomisk evaluering for kødkvægsracerne på samme måde som for malkeracer i dag, er fælles nordisk avlsværdiurdering et nødvendigt udgangspunkt.

For den enkelte landmand og raceforening betyder sammenlægning af de nationale avlsværdiurderinger i de tre nordiske lande, at alle dyr bliver rangeret på samme skala. Man kan derfor vælge de bedste dyr på tværs af landegrænser på et sikkert grundlag.

Forbedringer med den nye avlsværdiurdering – sammenlignet med den tidligere

Den nye avlsværdiurdering er forbedret på flere punkter. Nogle forbedringer er landespecifikke, mens andre er fælles for alle lande. De vigtigste forbedringer for den danske kødkvægsavl er:

1. Højere sikkerhed på udenlandske og nordiske tyre, som er brugt på tværs af grænser, fordi data er lagt sammen på tværs af lande
2. Mere præcise avlsværdital for udenlandske tyre og køer, fordi der er anvendt en forbedret fastlæggelse af genetiske grupper
3. Mere præcis avlsværdiurdering for alle dyr, fordi de genetiske parametre er genberegnet og opdateret
4. Mere præcis beregning af sikkerhed, fordi der tages nye metoder i brug.

Præsentation og offentliggørelse af avlsværdital

I fremtiden er gennemsnittet i den base, som alle dyrs avlsværdital sættes i forhold til, stadig 100, ganske som det plejer. Men hvor basen tidligere kun bestod af danske dyr, omfatter den fremover danske, finske og svenske dyr. Dyrene i base er både hundyr og tyre, som er født 5-9 år før beregningsdatoen OG har en vis sikkerhed. Det betyder, at gennemsnittet for danske dyr kan være betydeligt højere eller lavere end 100 for nogle egenskaber. Spredningen vil, ligesom hidtil, være 10 i den nordiske base. Det betyder, at de absolut bedste dyr på nordisk plan vil have et indeks på 130 eller mere.

Kriterier for, hvornår avlsværditalle på et dyr offentliggøres ændrer sig også lidt ved overgangen til en fælles nordisk avlsværdivurdering. Du kan se tallene, hvis sikkerheden indenfor en egenskabsgruppe (eksempelvis fødsels-, kælvnings- og vækstegenskaberne) har en sikkerhed på mindst 10 pct. samtidig med, at dyret har en observation for den pågældende egenskab eller mindst 5 afkom. Disse krav gælder indenfor egenskabsgruppe, og et dyr, der opfylder kravene til offentliggørelse for vækstegenskaberne, men ikke for kælvningsegenskaberne, vil kun få offentliggjort avlsværdital for vækstegenskaberne.

Hvilke egenskaber vises fremadrettet?

I Danmark har vi haft tradition for kun at vise sammensatte egenskaber, som f.eks. vækst, fødsel, kælvning og S-indeks. De egenskaber, der indgår i den nordiske avlsværdivurdering, er i høj grad de samme, som tidligere indgik i de sammensatte indekser i Danmark. Nordisk beregnede indekser vil erstatte de tidligere dansk beregnede, når det kan lade sig gøre.

Nedenfor er en oversigt over egenskaber og deres definition. Nogle egenskaber er vigtige i sig selv, mens andre bruges til at øge sikkerheden, fordi de har en avlsmæssig sammenhæng til de økonomisk vigtige egenskaber.

Læs mere om avlsværdivurdering af kødkvæg på NAV's hjemmeside - nordicebv.info/da/kodkvaeg/

Tabel 1. Egenskaber i den nordiske avlsværdivurdering

Egenskab	Definition og anvendelse i avlsværdivurderingen
Fødselsvægt	Har en gunstig sammenhæng til tilvækst og en ugunstig til kalvens livskraft og kælvningens forløb
Tilvækst til fravænning	Tilvækst fra fødsel til fravænning. Udtrykker både kalvens evne til at vokse og moderens evne til at passe kalven
Årsvægt	Udtrykker både kalvens evne til at vokse og moderens evne til at passe kalven
Tilvækst efter fravænning	Tilvækst fra fravænning til etårsalderen. Udtrykker kalvens evne til at vokse
Slagtetilvækst	Tilvækst fra fødsel til slagtning. Udtrykker hovedsageligt kalvens evne til at vokse
Slagteform	Klassificering af slagtekroppen på EUROP-skalaen på slagteriet
Fedme	Klassificering af udvendigt fedtlag på slagtekroppen på slagteriet
Forløb	Vurdering af kælvningens forløb sammenlignet med andre kælvninger i besætningen
Livskraft	Kalvens overlevelse inden for de første 24 timer efter kælvning

Næste skridt for den nordiske avlsværdivurdering

Nordisk avlsværdivurdering for renracet kødkvæg er netop startet, og mange ting vil ændre sig på kort og lidt længere sigt. Første skridt er at beregne sammensatte indekser, som dem vi kender i Danmark. Repræsentanter fra raceorganisationer i Danmark, Sverige og Finland har allerede haft de første indledende samtaler om hvilke egenskaber, der skal indgå og hvilken vægtning, de skal have. Det forventes, at fælles sammensatte indekser vil blive beregnet i den nærmeste fremtid.

Næste skridt er at udvide den fælles avlsværdivurdering til flere racer. Derudover forventes frugtbarhed og ungdyroverlevelse at være de næste egenskaber, der skal udvikles nordisk.